

ת"פ 45260/10/14 - מדינת ישראל נגד מ ל

בית משפט השלום בנצרת

ת"פ 45260-10-14 מדינת ישראל נ' ל
תיק חיצוני: 356795 / 14_

בפני מאשימה נגד נאשם
כבוד השופטת דלית שרון-גרין
מדינת ישראל
מ ל
ע"י ב"כ עו"ד גבי שמואלי

החלטה

מבוא

1. לפניי בקשה להתיר למאשימה לעתור למאסר בפועל בהתאם להוראות סעיף 15א. (ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] תשמ"ב - 1982 (להלן: "**החסד"פ**"), לאחר שלא הצהירה על כוונתה זו בכתב האישום, בהתאם להוראות סעיף 15א. (א) לחסד"פ.

2. ביום 25.5.17 ולאחר ניהול הוכחות, הורשע הנאשם בעבירה של תקיפה הגורמת חבלה ממש, כמפורט בהכרעת הדין. בתמצית, בערב יום 11.8.14 הגיע הנאשם לביתה של הגב' ל ל (להלן: "**המתלוננת**"), שהיתה בעבר בת זוגו של הנאשם. המתלוננת הכניסה את הנאשם לביתה כדי שימסור חפצים לבתם המשותפת, אך הנאשם פנה לבן זוגה הנוכחי של המתלוננת, מר שמשון נוי (להלן: "**המתלונן**"), ובין השניים התפתח דין ודברים, במהלכו הכה הנאשם את המתלונן באגרופים בפניו וקרע את חולצתו. כתוצאה נגרמו למתלונן חבלות של ממש בעיקר בפניו.

טיעוני הצדדים

3. בפתח ישיבת יום 5.7.17, אשר נקבעה לשמיעת הטיעונים לעונש, ציין **התובע** כי בעת הכנת טיעוניו שם לב כי נפלה טעות בכתב האישום, בכך שהמאשימה לא הצהירה בגוף כתב האישום על כוונתה לעתור למאסר בפועל, אם יורשע הנאשם, וזאת בהתאם להוראות סעיף 15 לחסד"פ. מאחר שתכליתו של החוק היא במינוי ייצוג משפטי לנאשם העומד בפני אפשרות של הטלת עונש מאסר בפועל, ומשום שבמקרה זה הנאשם מיוצג באופן ראוי מתחילת ההליך המשפטי, לא ראה התובע כל מניעה לעתור למאסר בפועל לריצוי בדרך של עבודות שירות.

4. בו במקום התנגדה **ההגנה** לעתירה למאסר בפועל, כשלטענתה הדבר השליך על ניהול התיק ועל צעדיו של הנאשם במהלכו. עוד ביקש הסנגור להשלים טיעונים בכתב.

בטיעונו הכתובים ציין הסנגור כי החל מיום הגשת כתב האישום, 23.9.14 ועד למועד הטיעונים לעונש ביום 5.7.17, קרי במשך כשלוש שנים, המאשימה לא טרחה להצהיר על כוונתה לעתור למאסר בפועל ועל כן, מדובר למעשה בבקשה לתיקון כתב האישום לשם עמידה בדרישות סעיף 15א. לחסד"פ. ואולם, אם לא די במחדל זה, המאשימה אינה עומדת בתנאים הקבועים בסעיף קטן ב לשם התרת התיקון המבוקש.

זאת ועוד, העדר ההצהרה הביא להסתמכות הנאשם, לפיה המאשימה לא תעתור לעונש מאסר בפועל. ביתר פירוט, במשך ההליכים בתיק ובכלל זה העלאת טענה מקדמית להגנה מן הצדק וניהול הוכחות, לא רק שמאשימה לא הצהירה על כוונתה זו, אלא אף במהלך המגעים בין הצדדים הסתמך הנאשם על העדר ההצהרה כדי לדחות הצעות מצד המאשימה. מנגד, אילו ידעה ההגנה כי בכוונת המאשימה לבקש הטלת מאסר בפועל, היה ניתן לנאשם ייעוץ משפטי שונה בכל הקשור להצעות המאשימה. על כן, התרת תיקונו של כתב האישום בשלב מאוחר של זה ההליך המשפטי, יש בה משום פגיעה חמורה בהגנתו של הנאשם ובזכותו להליך הוגן.

בנוסף, ציין הסנגור כי מסקירת הפסיקה בסוגיה, סעיף 15א (ב) אינו חל על שלבים מאוחרים ובוודאי לא על השלב בו נמצא תיק זה, לאחר ניהול ההוכחות ובפתח שמיעת הטיעונים לעונש. בהתאם לפסיקה, קבלת בקשה מאוחרת להצהרה בדבר הכוונה לעתור למאסר בפועל הוגבלה לכך שאין בה כדי לפגוע בזכותו של הנאשם וכאמור, בענייננו לא אלה פני הדברים. ודוק, בבג"ץ 2461/15 שוקי משעול נ' פרקליטות מחוז ת"א - פלילי (14.4.15) (להלן: "**בג"ץ משעול**"), נקבע כי כתב האישום הוגש לפני התיקון לחוק ומסיבה זו בלבד נדחתה הבקשה לביטול עונש המאסר ללא קשר לשאלת הייצוג. על כן, סביר כי אם התיקון היה חל וההצהרה היתה פוגעת בזכותו להליך הוגן, העתירה היתה מתקבלת. כמו כן, במובחן מפסק הדין ברע"פ 8058/12 חוסין אבו לבן נ' מדינת ישראל (12.11.12) (להלן: "**הלכת אבו לבן**"), העתירה למאסר הפתיעה את ההגנה מקום בו במגעים בין הצדדים המאשימה הציגה מצג שונה עד מאוד ולו ידע הסנגור כי תפתיע בהצהרתה הנוכחית, הרי שהיה מייעץ לנאשם לשקול את מכלול דברים באופן שונה.

במצב זה, לא רק שקיימים בתיק מחדלי חקירה, אלא שהמאשימה הציגה מצג שונה בפני הסניגור במהלך משא ומתן בין הצדדים ומשלא צלחה הדרך, הפתיעה בבקשה זו, שכאמור, פגעה בהגנת הנאשם ובזכותו להליך תקין.

דין והכרעה

5. סעיף 15א לחסד"פ דן בחובתה של המאשימה להודיע על כוונתה לעתור למאסר בפועל, אם יורשע הנאשם, כבר בכתב האישום או בתחילת המשפט ובתנאים מסוימים בשלב מאוחר יותר של ההליך המשפטי. זו לשונו:

(א) (1) סבר תובע כי קיימת אפשרות שיבקש מבית המשפט להטיל על נאשם עונש מאסר בפועל אם יורשע, יודיע על כך התובע לבית המשפט במועד הגשת כתב האישום או במועד אחר לפני תחילת המשפט.

(2) מסר התובע לבית משפט הודעה כאמור בפסקה (1), יודיע על כך בית המשפט לנאשם ולסניגוריה הציבורית.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א)(1), לא מסר התובע הודעה כאמור באותו סעיף קטן לפני תחילת המשפט, וסבר התובע, לאחר תחילת המשפט, כי נתגלו נסיבות חדשות או נמצאו טעמים אחרים המצדיקים, לדעתו, לבקש מבית המשפט להטיל על נאשם עונש מאסר בפועל, יודיע על כך התובע לבית המשפט ולנאשם בהזדמנות הראשונה.

(ג) מסר התובע הודעה לפי הוראות סעיף זה, ימונה לנאשם שאינו מיוצג, סניגור.

...

6. סעיף 15א (א) מבהיר כי דרך המלך היא מתן הצהרה מתאימה בכתב האישום, כפי שהדבר נעשה דרך כלל. ואולם, יתכנו נסיבות אחרות המצדיקות מתן הודעה כאמור בשלב מאוחר יותר של ההליך, בהתאם לתנאים המפורטים בסעיף 15א (ב).

7. שוכנעתי כי אי רישום הצהרתה של התביעה בדבר כוונתה לעתור למאסר בפועל אם יורשע הנאשם, מקורו בטעות שנעשתה בתום לב, בין היתר, נוכח ההשוואה לכתבי אישום אחרים שהוגשו בעבירה זו בנסיבות דומות. יחד עם זאת, אי תיקונה של טעות זו במשך כשלוש שנים אינו תקין.

8. כפי שעולה מלשון סעיף 15א, כמו גם מהפרשנות שניתנה לתכליתו של סעיף זה בפסיקה, מטרתה העיקרית של ההצהרה בדבר כוונה לעתור למאסר בפועל, היא מינוי ייצוג משפטי הולם לנאשם העומד בפני סיכון של הטלת מאסר בפועל.

9. עמידה בפני סיכון שכזה, מצריכה מתן ייצוג משפטי כפי הדברים באים לידי ביטוי בהצעת החוק לתיקון חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 46) (איסור הטלת עונש מאסר בפועל על נאשם שאינו מיוצג), התשס"ו-2005, המציינת מפורשות כי:

"הצעת החוק.. המתפרסמת בזה, באה לקבוע כי בית משפט לא יטיל עונש של מאסר בפועל על נאשם שאינו מיוצג, אלא אם כן הודיע הנאשם שברצונו שלא להיות מיוצג על ידי סניגור ... סעיף 15 לחוק נותן ביטוי לחשיבותה של זכות הייצוג בהליכים פליליים כזכות יסודית ומרכזית אשר עליה עמד בית המשפט העליון ... התיקון המוצע בזה לחוק מבקש לתת ביטוי נוסף לחשיבותה של זכות הייצוג בהליכים פליליים מקום שבו קיימת אפשרות כי יוטל על נאשם עונש של מאסר בפועל, אם יורשע".

10. בעניינו ברור כי הנאשם זכה לייצוג נאות לאורך ההליך כולו, ומדבריו של הסניגור עולה כי מספר פעמים אף ניהל משא ומתן עם נציג המאשימה. מניהול ההליך לפניו בעודו מיוצג, ובכלל זה העלאת טענה מקדמית וניהול הוכחות, לא התרשמתי כי העדר ההצהרה פגע בהגנתו של הנאשם או בזכות כלשהי מזכויותיו.

11. מכל מקום, בהיותו מיוצג כחלק מזכותו לניהול הליך תקין וראוי בעניינו, מולאה התכלית לשמה נועדה חקיקת סעיף 15א. מילים אחרות, ובשונה מטיעוני ההגנה

"...חובת הייצוג לא נועדה להורות לסניגור כיצד לתכנן את ניהול ההליך, אלא לוודא כי נאשם העומד בפני אפשרות מאסר בפועל יזכה לייצוג, וכך יאה. במקרה הנוכחי נתמלאה כדבעי כוונת המחוקק".
(הלכת אבו לבן, פס' י"ג).

12. זאת ועוד, למרות שהן מלשון החוק והן מהפסיקה הרלבנטית לעניין עולה כי הכלל הוא הודעה על כוונתה של המאשימה לעתור לעונש מאסר בפועל כבר בכתב האישום או בשלב ההקראה, הרי שבהתאם לפסיקה המחייבת, ובניגוד לטיעון ההגנה לעניין זה, ניתן להתיר לתביעה להצהיר על כוונתה גם בשלב מאוחר יותר, אשר אינו מוגבל, כאשר הנאשם מיוצג (ראו הלכת אבו לבן ורע"פ 5184/15 ילאו קניימר נ' מדינת ישראל (27.7.15)).

13. על בסיס האמור, בהתחשב בכך שהנאשם היה מיוצג לאורך ההליך המשפטי כולו, לאחר שלא מצאתי כי הדבר יביא לפגיעה ממשית בהגנתו או בזכותו להליך הוגן, בשים לב לסוג העבירה בה הורשע, לנסיבותיה ולמדיניות הענישה הנוהגת בגינה, אני מוצאת כי, בהתאם להוראות סעיף 15א (ב), מתקיימים טעמים המצדיקים מתן רשות למאשימה לעתור למאסר בפועל.

14. לפיכך, ייערכו הצדדים להבאת טיעוניהם לעונש בישיבה שנקבעה ליום 6.9.17.

המזכירות תעביר ההחלטה לב"כ הצדדים.

ניתנה היום, ט' אלול תשע"ז, 31 אוגוסט 2017, בהעדר הצדדים.